

Jelen lapszámunk súlyponti témájául az egyházzenét és közvetve magát a liturgiát választottuk, mivel a napokban negyvenéves a II. vatikáni zsinat első dokumentuma, a Sacrosanctum Concilium című liturgikus konstitúció, mely utat nyitott a katolikus egyház liturgikus reformjának, s amelyről e hónapban magas szakmai konferencia emlékezik meg hazánkban is. Úgy láttuk, hogy e tárgyban szerzőinknek is van sajátos mondani-valójuk. Persze a téma ismerői tudják: vérmérsékletüktől függően darázs-fészekbe vagy orosz-lánbarlangba tévedhetnek, ha bármely kérdéshez hozzászólnak. Az indulatok részben érthetőek, hiszen ha elfogadjuk, hogy a liturgia a hit tartalmát fejezi ki, akkor minden változás magára a hitre is visszahat – mondják a teológusok. Ez persze másokat egyáltalán nem foglalkoztat. Szerintük a „virágozzék minden virág” elve alapján nyugodtan énekelhetők a liturgiában mindenféle „zeneszerző” dalai, még „Szent

kiváltani, és a terem percek alatt reng az érzelmeiktől. Férfiak és nők – semmilyen értelemben sem kétségbeesett vagy nélkülöző, hanem sikeres, jó foglalkozású, jó megjelenésű emberek – igen mély érzelmeit kavargatja fel. Örökre elveszett hozzátartozókat jelölnek meg, már elhunyt vagy hiányzó szülőt, házastársat, gyermeket, barátot: „Bár újra látnálak.” „Akarom tudni, hogy büszke vagy rám.” „Tudd meg, hogy szeretlek, és annyira sajnálom, amiért ezt soha nem mondtam el neked.” „Vissza akarok kapni – olyan egyedül vagyok.” „Azt a gyermekkort kérem, amiben nem volt részem.” „Újra egészséges és fiatal szeretnék lenni, hogy újra szeressenek és tiszteljenek.” „Azt akarom, hogy az életemnek legyen valami értelme. Tenni akarok valamit. Számítani akarok, fontosnak lenni, akire emlékeznek majd.”

Annyi óhaj, annyi vágy és annyi fájdalom, egészen közel a felszínhez, alig rejtve: a sors fájdal-

E g y h á z t á j i

Jenő” énekei is. (E szavak egy tiszteletreméltó bencés atyától valók, aki templomában még az orgonát is használaton kívül helyezte, mivel az – úgymond – „nem liturgikus”). A lélektan tudorai az egyházzenei-liturgikus kérdéseknél kevés alkalmasabb terepet találhatnának ahhoz, hogy a hajthatatlanság, a rögeszmék, a szekértáborok jelenségét tanulmányozzák. Tapasztaltuk, hogy a látszólagos szakmai kérdések mögött mindig emberek, sorsok, érzékeny személyiségek állnak, akiket minden zenész-liturgikus „tücskükkel-bogarukkal” együtt is meg lehet szeretni, ha ismerjük valódi motívumaikat.

A liturgia „ínyenceinek” egyik kedvencében, a legsajátosabb adventi énekben: a *Rorate* antifonában van egy gyönyörű drámai gondolat: „*Mi bűnösök, olyanok lettünk, mint a poklosok, és lehullottunk, mint az őszi falevél... Gonoszságunk, mint a vihar, elsodort, elrejtetted arcod előlünk...*”

Amikor ezidőtájt szent és profán beszédekben – néha már-már szürke közhellyé koptatva – elhangzik, hogy „advent a várakozás ideje”, akkor ennek a sodródó, „lehullott falevél”-sorsnak a kapcsán hadd idézzük fel egy pszichológus-tréner élménybeszámolóját.

Képzeljék el a következő jelenetet: pár tucatnyi, egymás előtt idegen embernek azt mondják, hogy álljanak párba és tegyenek fel a párjuknak egyetlen kérdést: „Mit akarsz, mit vársz?”, és ezt újra meg újra ismételik meg. Lehet valami ennél egyszerűbb? Egyetlen ártatlan kérdés és arra a válasz. A tréner elmesélte, hogy időről időre azt tapasztalta: ez az egyszerű kis csoportgyakorlat váratlanul hihetetlen erős érzelmeket tud

ma, a lét fájdalma, amely szinte mindig tapinthatóan ott van a felszín alatt, folyamatos morajjal; néha szinte szemmel látható a kín. Sok minden: egy egyszerű csoportgyakorlat, pár perc elmélyülés, egy katartikus műalkotás avagy egy prédikáció, személyes válság, veszteség emlékeztet bennünket arra, hogy létünk gyakorta valóban a gregorián ének elsodort falevélehez hasonlatos: legmélyebb óhajaink soha nem teljesülhetnek; a megfiatalodás akarása, az öregezés késleltetése, elveszített szeretteink visszatérése, az örök szerelem, a siker és a halhatatlanság iránti vágy.

Nos, ha advent a várakozás ideje, akkor Olvasóinknak most a szokványosan kész válaszok helyett inkább azt kívánjuk, hogy gondolkodjanak el egy percre az iménti kérdésen: Mit akarsz, mit vársz tulajdonképpen? Mi jelentené életed valódi beteljesedését?

Amikor lapunk a rendszerváltozás idején megindult, egy azóta is emlékezetes, ötletes plakát-tervet jelentetett meg. A szövege valahogy így szólt: „Karácsonyra idén vásároljon 30, 40, 50 %-kal KEVESEBBET! Szeretteinek ajándékozzon inkább szeretetet!” A plakátot mára elfeledtük, de üzenetét most is figyelmébe ajánljuk a karácsonyi marketingesek hálóiban vergődő szegény lelkeknek.

Végezetül pedig – Anselm Grün, a méltán népszerű bencés lelki író könyvcímének szavait kölcsönvéve – szívből kívánunk minden Olvasóinknak tartalmas, gyógyító egyházi évet!

✪ Késmárki Zsolt